

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh283>

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARINDAKİ EK YANLIŞLARI

Esin YAĞMUR ŞAHİN*

Özet

Araştırmada, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 23 yabancı uyruklu öğrencinin Türkçe yazılı anlatım becerileri, ek yanlışlıkları açısından *yanlış çözümlemesi* yaklaşımına göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı, B2 seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarından yola çıkarak, daha çok hangi eklerin yazımında ne tür yanlışlar yaptıklarını belirlemek ve sonuçlardan hareketle önerilerde bulunmaktır. Araştırmanın verileri, öğrencilere “Dün, bugün ve yarın hakkında neler düşünüyorsunuz?” konulu 250-300 kelimelik birer kompozisyon yazdırılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler, yapım ekleri ve çekim ekleri şeklinde iki ana başlık ve bu başlıklara bağlı alt başlıklar hâlinde sınıflandırılmış; ilgili örnekler ise bu başlıklar altında bulgu ve yorumlarda öğrencilerin cümlelerine müdahale edilmeksizin birebir verilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin daha çok hâl, tamlama, kip ve şahıs, fiilimsi, fiil çatısı ve çokluk eklerinde hata yaptıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: ÇOMÜ TÖMER, Yabancı dil olarak Türkçe, Yanlış çözümlemesi, Ek yanlışları, Yazılı anlatım.

Affix Errors In Written Expression Of Turkish As A Foreign Language Learners

Abstract

In this research, Turkish written expressions of 23 Turkish as foreign language learners in Çanakkale TÖMER were investigated as regards to affix errors according to the error analysis approach. The aim of the study is to determine the most committed errors in written expression of B2 level students, and to give suggestions. The data of

* Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, esinsahin25@gmail.com

this study were collected by asking a question to the students in order for their writing a 250-300 words of text as “what do you think of yesterday, today, and tomorrow?” the obtained data were categorized under two categories as derivational and affixes and inflections, and the related examples were given under the appropriate sub-titles by not distorting the original statements of students. As a conclusion, it was revealed that case suffixes, noun phrase, mode, verbal, plural affixes are the most committed errors of students.

Keywords: *ÇOMÜ TÖMER, Turkish as a foreign language, Error analysis, Affix errors, Written expression.*

1. Giriş

Yabancılara Türkçe öğretimi, son yıllarda önemi gittikçe artan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin siyasi, ekonomik ve sosyal anlamda gelişmekte ve yükselen bir değer olması, Türkçeyi de yabancılar tarafından öğrenilmek istenen bir dil hâline getirmiştir. Nitekim bu anlayışla ve Türkçe öğrenmeye ve öğretmeye duyulan isteğin artması sebebiyle gerek özel gerekse devlet üniversiteleri bünyesinde Türkçe öğretimine yönelik Türkçe öğretim merkezlerinin (TÖMER), enstitü ve derneklerin sayıları da her geçen gün artmaktadır. Bu kurumlarda Türkçe öğretiminin gereği gibi yapılabilmesi için, yeni yöntem ve tekniklerin kullanımı ve ayrıca sorun odaklı yaklaşımlara yönelik araştırmalar oldukça önem kazanmıştır.

Karşılaştırmalı dil bilimi çalışmalarının bir türü olarak nitelendirilen karşıtsal (ayrımsal) dil bilimi (contrastive linguistics-CL), iki ya da daha fazla dilin farklılık ve benzerliklerini belirlemek amacıyla karşılaştırılmasını inceleyen uygulamalı dil biliminin bir alt kuramıdır (Fisiak, 1980:1). Karşılaştırmaların öğrencilerin yaptıkları yanlışların türünü ele alan çalışmalarla birlikte ele alınması, öğretimde son derece yararlı sonuçlar elde edilmesini sağlamış; öğretim bilime etkin katkılarda bulunmuştur (Vardar, 1988:30 Akt: Bölükbaş, 2011). Bu alan içinde yer alan yanlış çözümlemesi: “Öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlenmesi ve belli bir sisteme göre sınıflandırılıp analiz edilmesidir (Bölükbaş, 2011: 1359).” Hata analizi olarak da ifade edilen yanlış çözümlemesi öğretmenlere, öğrencilerin yapmış oldukları hataların kaynaklarını bulmak ve onlara karşı pedagojik önlemler almak için yardımcı olur.

Sorun odaklı yaklaşımlardan biri olan yanlış çözümlemesi yoluyla öğrencilerin yaptıkları yanlışlar iki grupta incelenebilir (Richards, 1974: 145; Demircan 1990: 61): İlki *ana dilinden kaynaklanan olumsuz aktarım yanlışları*

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları

(Interlingual/Transfer errors)dir. “Öğrencinin ana dilindeki alışkanlıkları (kurallar, dil sistemi gibi) hedef dildeki kuralları öğrenirken onu engeller ya da kuralları karıştırmaya neden olur (Corder, 1971; Akt: Bölükbaş, 2011)”. Çünkü Lado (1964; 1957: 2)’ya göre, kişiler kendi kültürlerindeki, dillerindeki biçim ve anlamları, öğrenmeye çalıştıkları yabancı dil ve kültüre aktarma eğilimindedir. Karşıtsal çözümleme yoluyla hedef dil ve ana dili çözümlenerek öğrencilerin yapabileceği olası hataların önüne geçilebilir ki bu görüş, karşıtsal çözümlemeyle ilgili *güçlü görüş*tür. Öğrencilerin yaptıkları yanlış türlerinden ikincisi ise *dil içi gelişimsel yanlışlardır*. Bu tip yanlışlar, öğrencinin ana dilinden kaynaklanan yanlışlar olmayıp öğrenmek istediği hedef dilin kurallarını genellemesine dayalı yanlışlardır. Bu şekilde öğrenci, aslında var olan kurallar dışında yeni kurallar geliştirmiş olur.

Wardhaugh (1970: 124)’a göre *zayıf görüş*, dilin binlerce öğeden oluşan bir bütün olduğundan, karşıtsal çözümleme ile öğrencilerin yapacağı tüm yanlışları kestirmenin ve buna göre önlemler geliştirmek mümkün olmamaktadır.

Keshavarsise (1997) ise, güçlü görüşün bir parçası olan hata analizinin kendi içinde teorik ve uygulamalı olarak ikiye ayrıldığına işaret eder. Hataların teorik olarak analizi, önceki dil edinimiyle yeni öğrenilen dilin benzerlikleri, dil öğrenme stratejileri ve süreciyle ilgilidir ve bir dili öğrenenlerin zihinlerinde neler olup bittiğini araştırmaya, aşırı genelleme ve basitleştirme gibi öğrenim stratejilerini çözmeye, ikinci bir dil öğrenme için bir müfredatın olup olmadığıyla ve uluslararası dil öğrenme süreciyle ilgili bir karara varmaya çalışır. Diğer yandan uygulamalı hata analizi, teorik hata analizinin bulgularına dayanan öğretim stratejileriyle, uygun malzeme oluşturulmasıyla ve bilimsel hazırlık derslerini organize etmeyle ilgilenir. Kısaca teorik bakış, dil bilimi çalışmalarına; hata analizinin en belirgin pratik kullanımı olan uygulamalı hata analizi ise öğretmenlerin çalışmalarına katkıda bulunur (Erdoğan, 2005).

Richards (1974: 176-178) da tıpkı Keshavars (1997) gibi öğrencilerin yaptığı dil içi gelişimsel yanlışları, madde sayısı fazla olmakla birlikte içerik açısından çok benzerlikler taşıyan dört sınıfa ayırmıştır. *Aşırı genelleme, kural kısıtlamalarını bilmeme, kuralların eksik uygulanması ve yanlış kavram geliştirmedir*.

Dede (1983: 131) ise, Richards (1974)’ın bu başlıklarının aslında birbirinden çok da ayırt edilemeyeceğini ifade eder; fakat sonuçta öğretmen öğrencilerin yanlışlarını bu şekilde netleştiremezse ve sınıflandırmada zorlansa

da bu ayrımlara gitme gayretinin dahi gösteriliyor olması, dil öğretimine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Aynı şekilde *hata (error)* ve *yanlış (mistake)* arasında fark olduğunu söyleyen Ellis (1997) de bu hataları sınıflandırmanın, öğrencinin dil öğrenme gelişiminin herhangi bir aşamasında öğrenme problemlerinin saptanması ve bu konuda nasıl değişiklikler olduğunun takibi ve teşhisinde öğretmenlere yardımcı olacağını iddia eder.

Yanlışların nasıl düzeltileceği konusunda James (1998), üç ilkededen bahseder: 1. Yanlış düzeltme, öğrencilerin anlatım becerisini artırmalıdır. 2. Bu düzeltmeler yapılırken öğrencinin duyuşsal özelliklerine dikkat edilmelidir. 3. Düzeltmeler, öğrencilerin gözünü korkutacak şekilde yapılmamalıdır.

Hedef dil olarak Türkçeyi öğrenmeye çalışan öğrenciler, özellikle de dil ailesi farklı bir ana diline aitse, karşısalsal dil biliminin bir parçası olan yanlış düzeltme yönteminin kullanıldığı çalışmalara ve bu çalışmalar ışığında hazırlanmış program ve materyallere ihtiyaç duymaktadır.

Bilindiği gibi Türkçe, Ural-Altay dil ailesinin Altay grubuna dahil olup, yapı bakımından dil sınıflamaları içinde bağlantılı (Ing. agglutinative) diller sınıfındadır. Bağlantılı dillerde, aynı köke farklı görevleri olan ekler, ek yerleri belli olmayacak şekilde sıkıca bağlanır ki sondan eklemeli bir dil olan Türkçenin yapısındaki bu özellik, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de bazı sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır (Akdoğan, 1993). Bu nedenle yabancılarla Türkçe öğretimi çerçevesinde öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken yaptıkları yanlışları ve hangi konularda zorlandıklarını tespit edebilmek için yanlış düzeltme yöntemini kullanmak, daha da önem kazanmaktadır. James (1998)'in düzeltmeyle ilgili ilkeleri de gözetilerek yapılacak yanlış düzeltmeler, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde daha hızlı yol alınmasını sağlayacak ve belki de bu konudaki geç kalınmış uygulama eksikliklerinin de daha çabuk kapatılmasına yardım edecektir.

Bu bağlamda, araştırmanın amacı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi TÖMER'de Türkçe öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarından yola çıkarak, daha çok hangi eklerde, ne tür yanlışlar yaptıklarını tespit etmek ve sonuçlardan hareketle önerilerde bulunmaktır.

2. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma, herhangi bir şekilde istatistiksel işlemler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın verilerin üretildiği araştırma yaklaşımıdır (Altunışık vd., 2005). Çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) TÖMER çatısı altında Türkçe öğrenmeye çalışan öğrencilerin Türkçedeki ekleri kullanabilme becerilerini ölçmeye yönelik bir durum çalışması olduğundan betimsel bir araştırmadır. Aynı zamanda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ederken ekleri kullanma becerilerini ölçmeye yönelik olduğu için bir betimsel tarama çalışmasıdır. Öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlardan elde edilen veriler (eklerin kullanımıyla ilgili yapılan yanıları), yanlış çözümlemesi yoluyla incelenmiştir

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, seçkisiz örneklem alma yaklaşımına göre belirlenmiştir ve 2012-2013 akademik yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören yabancı uyruklu toplam 23 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrenciler, K1, K2... şeklinde kodlanmıştır. Bu öğrencilerin oluşturduğu örneklem grubuna doldurtulan Katılımcı Bilgi Formu (KBF)’nden elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo: Katılımcı (K) Profili

Öğrenci kodları	Türkiye’de kalma süresi	Ana dili	İyi bildiği yabancı diller	Hangi bölüm öğrencisi olduğu	Türkçe dil seviyesi	Hangi ülkeden olduğu	Cinsiyeti
K1	53 Gün	Çince	İngilizce, Türkçe	Türkoloji	B2	Çin	Bayan
K2	53 Gün	Çince	İngilizce, Türkçe	Türkoloji	B2	Çin	Bayan
K3	30 Gün	Kazakça	Rusça, İngilizce, Türkçe	Müzik	B2	Kazakistan	Bayan
K4	56 Gün	Urduca	İngilizce, İspanyolca, Hintçe	Türkoloji	B2	Hindistan	Bay

Esin Yağmur Şahin

K5	30 Gün	Kazakça	Rusça, Türkçe, Özbekçe	Filoloji	B2	Kazakistan	Bayan
K6	30 Gün	Kazakça	Rusça, Türkçe	Türkoloji	B2	Kazakistan	Bayan
K7	56 Gün	Kırgızca	Rusça, Türkçe	İktisat	B2	Kırgızistan	Bayan
K8	52 Gün	Endonezyaca	İngilizce, Arapça	Halkla ilişkiler	B2	Endonezya	Bayan
K9	60 Gün	Macarca	İngilizce, Türkçe	Doğu dilleri	B2	Macaristan	Bayan
K10	56 Gün	Boşnakça	İngilizce, Sırpça, Hırvatça	Türkoloji	B2	Bosna- Hersek	Bayan
K11	56 Gün	Farsça, Azerice	İngilizce, Türkçe	Türkoloji	B2	İran	Bayan
K12	57 Gün	Rusça, Tatarca	Almanca, Türkçe, İngilizce	Tarih (Yüksek Lisans)	B2	Rusya	Bayan
K13	56 Gün	Arnavutça	İngilizce, İspanyolca, İtalyanca	İktisat	B2	Arnavutluk	Bay
K14	56 Gün	Rusça	Letonca, İngilizce, Türkçe	Orientalistik	B2	Letonya	Bayan
K15	62 Gün	Boşnakça	İngilizce, Türkçe, Fransızca, Hırvatça, Sırpça	İngiliz filolojisi	B2	Bosna- Hersek	Bayan
K16	56 Gün	Hırvatça	İngilizce, Türkçe, Ukranca, Boşnakça, Sırpça, Almanca, İtalyanca	Türkoloji	B2	Hırvatistan	Bayan
K17	56 Gün	Arnavutça	Sırpça, Makedonca, Boşnakça, Hırvatça	Orientalistik	B2	Makedonya	Bay
K18	58 Gün	Arapça	İngilizce,	Yöntem bilgi	B2	Mısır	Bayan

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlıları

			Türkçe	sistemi			
K19	60 Gün	Macarca	İngilizce, Türkçe	Doğu dilleri	B2	Macaristan	Bayan
K20	88 Gün	Arapça	Türkçe, İngilizce, İtalyanca	Türkoloji	B2	Mısır	Bay
K21	68 Gün	Almanca, İspanyolca	Fransızca, İngilizce	Fransızca ve İspanyolca Öğretmenliği	B2	Almanya	Bayan
K22	56 Gün	Urduca	İngilizce, Türkçe, Almanca, Farsça	Uluslararası ilişkiler	B2	Pakistan	Bayan
K23	59 Gün	Arapça	İngilizce, Fransızca	İngiliz filolojisi	B2	Lübnan	Bayan

2.2. Veri Analizi

Betimsel bir durum çalışması olan araştırmada nitel veri analizi tekniklerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. Merriam (1998)'in ifadesiyle aslında tüm nitel veri analizi işlemleri aslında birer içerik analizidir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla, bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Stemler (2001)'in ifadesiyle içerik analizi, araştırmacılara büyük hacimdeki verilerin sistematik bir yolla elenerek sadeleştirilmesine olanak sağlar.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmadaki veriler, öğrencilerin kişisel özelliklerini tanımaya yönelik *Katılımcı Bilgi Formu (KBF)* ve “*Dün, bugün ve yarın hakkında neler düşünüyorsunuz?*” konulu 250-300 kelimelik birer kompozisyon yazdırılarak toplanmıştır. Kompozisyon kâğıtlarından elde edilen veriler (ek yanıları), yapım ekleri ve çekim ekleri şeklinde iki temel başlık altındaki ilgili olduğu diğer alt başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Hatalı örnekler, öğrencilerin

kompozisyon kâğıtlarına yazdıkları gibi aktarılmıştır. Bulgular hem tablo hem de açıklamalar ve örnekler şeklinde verilmiş, sonrasında ise yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

TÖMER öğrencilerinin Türkçe yazılı anlatımlarının bir parçası olan ekleri kullanma becerilerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu uygulamanın verileri incelendiğinde, 23 öğrencinin yazma çalışmasında eklerle ilgili pek çok yanlışla karşılaşmıştır. Bu yanlışlar, öğrencilerin cümlelerine müdahale edilmeden aynen alınarak ilgili olduğu başlık altında sınıflandırılmıştır:

3.1. Yapım ekleri

3.1.1. İsimden isim yapım ekleri

Öğrencilerin en fazla hata yaptıkları konulardan olan isimden isim yapım ekleriyle ilgili yanlış örnekleri şu şekildedir:

- Herkes(in)farklı insan(i) değerleri var. (K2)
- Daha aktif ve enerji(k) olmamız lazım. (K8)
- Büyükannem çocukken hiç elektrik(li) cihaz ile tanışmadı(mış). (K9)
- Çocukken her zaman komşudaki çocuklar ile toplandık(ırdık), çok neşeli oynadık(ırdık). (K12)
- Eskiden aşk bugün(kü) gibi değildi. (K15)
- Bugünkü(kü) çocuklar bizden daha mutsuz sanırım. (K15)
- Teknoloji(k) gelişmesi(ler) onlar(ın) için kötü oldu. (K15)
- Şimdiki her şey var. (K21)
- Sokakta(ki) oyunlar, bilgisayar oyunlardan(ından) daha güzel. (K22)

Verilere bakıldığında hataların daha çok ilgi eki olan “-ki” eki üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Öğrencilerin gerek sıfat ve gerekse isim tamlamaları konularında zorlanıyor olmaları, beraberinde sıfat tamlamasının bir parçası olan “-ki” ilgi ekinin de yazımında hatalara sebep olabilir.

3.1.2. Fiilden isim yapım ekleri

Yapım ekleri konusuyla ilgili yanlışların yoğunlaştığı bir diğer konu da fiilden isim yapım ekleridir. Bu konuda yapılan yanlış örnekleri şu şekildedir:

- Geleneklerimi(zi) koruduğumuz(mamız) şartıyla. (K1)

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları

-Kültür açısından çok farklı olduğumuza(**mamıza**) rağmen, değerlerimiz aynıdır. (K3)

-Maalesef şimdi apartmanlar ortaya **çıktıklarında(inca)** samimiyet çok azalmış(dı). (K11)

-İnsanlar haber vermek için ateş yakıyormuş ve ondan sonra duman(la) işaret **ediyormuş(leşiyormuş)**. (K4)

-Hiçkimse **tanınmamış(madığı)** insan ile evlenmeyecek. (K15)

Örneklere bakıldığında hataların mastar eki olan “-ma” ekinde yoğunlaştığı görülmüştür. Yine bu konuda yanlışların sayıca fazla olması, öğrencilerin dil bilgisi konuları içinde zorlandıkları konulardan olan fiilimsilerle ilişkilendirilebilir. Fiilimsiler konusunun yeterince öğrenilmemiş ya da bu konuda zorlanılıyor olması, hataların bu konuda yoğunlaşması anlamına gelebilir.

3.1.3. Fiilden fiil yapım ekleri

Öğrencilerin kompozisyonlarından elde edilen verilere bakıldığında, fiilden fiil yapım ekleriyle ilgili çok fazla hata yapmadıkları tespit edilmiştir; ancak yapılmış hatalar incelendiğinde bunların daha çok fiillerde çatı konusuyla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu durum da tıpkı fiilimsiler gibi fiillerde çatı konusunun da öğrencilerin öğrenmekte zorlandığı konulardan biri olması şeklinde yorumlanabilir. Örnekler şu şekildedir:

-Kimse aile için yaşı(**amı**)yor.(K2)

-Teknoloji ne kadar geliştireyor(**gelişiyor**) hissediyorum. (K4)

-Bu yüzden ben yaşam hakkında karşılaşma(**tırma**) yapacağım. (K11)

3.2. Çekim ekleri

Verilerden hareketle öğrencilerin hatalarının ekler konusu içinde - toplama bakıldığında- en fazla çekim ekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Çekim ekleri içinde ise hâl ekleri, kip ekleri, tamlama ekleri ve çokluk eki en fazla hata yapılan konulardır. Öğrenciler, hâl eklerinden yönelme ve bulunma hâliyle ilgili fazla hata yapmazken, bunu sırayla çıkma ve belirtme hâl ekleri takip etmektedir. Bilindiği gibi Türkçe, Ural-Altay dil ailesinden ve eklemeli diller grubundandır. Öğrencilerin pek çoğunun ana dillerinin farklı dil

ailelerinden olması, bu konuda fazla hata yapılmasının sebebi olarak gösterilebilir. Konuyla ilgili örnekler ise şu şekildedir:

3.2.1. Hâl ekleri

-Belirtme hâli

- Geleneklerimi(**zi**) koruduğumuz(mamız) şartıyla. (K1)
- Gerçek aşk(**i**) sadece kitaplarda görmeye alıştık.(K1)
- İleride Türkçeyi(**mi**) geliştirmeye(**i**) düşünüyorum. (K3)
- Günümüzde insanlar vakitlerin(lerini) iyi kullanmıyorlar(mı). (K6)
- Ben şimdiki zaman(**i**) tercih ediyorum. (K8)
- Bugün toplu ulaşım araçların(**i**) kullanırız(yoruz). (K9)
- Eskiden herkes birlikte yaşamak(**yı**) sevdi(erdi). (K12)
- Çocuklar, televizyonda(dan), internette(ten) her şey(**i**) öğreniyorlar. (K12)
- Bugün hakikat(leri) unuttuk. (K14)
- Şimdi insanlar teknoloji(**yi**) çok kullanıyorlar. (K16)
- Şimdi türlü iletişim araçlarla(ıyla) iletişimini kolaylaştır(tı). (K19)
- İnsanlar çok şeyleri istiyor; ama para yok. (K21)
- Ütü yokken insanlar pantolonları(**ni**) yatağın altına koyuyorlardı(mış). (K21)
- Gençler bilgisayarı kullanmayı, kitabı okumaya tercih ediyorlar. (K23)

-Yönelme hâli

-Ülkelerimiz(ler) arasında daha derin ilişkileri(n) kurulmaya(**sına**) katkıda bulunurum. (K3)

-Alıştım burası(**ya**). (K3)

-Dünyada insanın aklından(**aklına**) yeni şeyler geliyor. (K20)

Yönelme hâl ekiyle ilgili yanlışlar incelendiğinde, öğrencilerin bu hâl ekini kullanırken beraberinde kaynaştırma harfinin kullanımında da yanlışla düştükleri görülmektedir. Tıpkı yönelme hâl eki gibi belirtme hâl eki de ünlüden oluşan bir ek olmasına rağmen, belirtme hâl ekinin yazımında kaynaştırma harfinin kullanımıyla ilgili bir yanlışla rastlanmamıştır.

-Bulunma hâli

-Dünya bir yere(**de**) hiçbir zamanda durmuyor. (K12)

-Çıkma hâli

-İnsanlar eskide(n) mektup yazıyormuş. (K4)

-Şimdi görüp beş dakikadan sonra aşık oluyorlar. (K5)

-Eski zamanlarda(den) bizim anne babalarımız birbirini(lerini) çok sevdi(miş). (K5)

-Herkes(ten) farklı düşünüyorum. (K6)

-Çocuklar, televizyonda(dan), internette(ten) her şey(i) öğreniyorlar. (K12)

3.2.2. Çokluk eki

-Ülkerimiz(ler) arasında daha derin ilişkileri(n) kurulmaya(masına) katkıda bulunurum. (K3)

-Eski zamanlarda bizim anne babalarımız birbirini(lerini) çok sevdi(miş). (K5)

-Şimdikiler, biraz vakit geçtikten sonra kavgalar ediyorlar. (K5)

-Bebekleri olsa da birbirini(lerini) bırakıyorlar. (K5)

-Günümüzde insanlar vakitların(lerini) iyi kullanmıyorlar(mı). (K6)

-O zamanda(lar) telefon hakkında hiçbir şey bilmediler(miyorlardı). (K8)

-Herkes birbirine mesajlar atıyor. (K12)

-Mesela eskiden düğün(ler) tam geleneklere göre yapıldı(ırdı). (K13)

-Ama şimdi farklı problem(ler) var. (K14)

-Bugün hakikat(leri) unuttuk. (K14)

-Bugün internet gençler(in) en büyük şansları. (K20)

-İnsanlar çok şeyleri istiyor; ama para yok. (K21)

-Ben gelecekte çocuklarım(ın) kitapları okumasını istiyorum. (K23)

Çalışmadan elde edilen veriler; çokluk ekinin yazımının hâl ekleri ve tamlama eklerinden sonra, öğrencilerin en fazla hata yaptıkları çekim eki olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin çokluk ekleriyle ilgili yanıları, daha çok ekin fazladan kullanımı ya da tam tersine eksik kullanımı şeklindedir. Zaman zaman çokluk ekinin yazımında Türkçeye mahsus büyük ünlü uyum kuralını bozan yanıların yapıldığı da tespit edilmiştir.

3.2.3. Tamlama ekleri

-Geçmişe bakarken yarın olup olmadığı konu(su) aklıma geliyor. (K1)

- Atalarımızın kullandığı dil(**i**) bugün benimsemiyoruz. (K1)
- Herkes(**in**) farklı insan(i) değerleri var. (K2)
- İleride Türkçeyi(**mi**) geliştirmeye(i)düşünüyorum. (K3)
- Ülkerimiz(ler) arasında daha derin ilişkileri(**n**) kurulmaya(**sına**) katkıda bulunurum. (K3)
- Şimdi cep telefon(**u**) var. (K4)
- Eskiden cep telefon(**u**), matbaa falan hiç yoktu. (K8)
- Yaşam sıkıcı olmuş; ama bu, dün ile bugünün arasında. (K11)
- Birinci dünyanın ve ikinci dünyanın savaş(**ı**) zamanda(**nında**) her şey daha farklıydı. (K14)
- Bugün çocuklar(**ın**) bir sosyal hayatı yok. (K15)
- Bugün insanlar için sosyal hayatı o kadar önemli değil. (K16)
- Eskiden arabaları yok(tu). (K17)
- Şimdi türlü iletişim araçlarla(**ıyla**) iletişimini kolaylaştır(tı). (K19)
- Bugün internet gençler(**in**) en büyük şansları. (K20)
- Bu bizim hayat(**ımız**) ne olacak? (K20)
- Eskiden hayat, giysileri, teknoloji, gelenekleri çok farklıydı. (K21)
- Şimdi gençler akıllarını(**akıllarını**) kullanmıyor. (K22)
- Ben gelecekte çocuklarım(**ın**) kitapları okumasını istiyorum. (K23)

Sayıcı oldukça çok hata yapılan konulardan olan tamlamalarla ilgili yanlışların daha çok tamlama ekinin yazılmaması şeklinde olduğu görülmüştür. Tamlamalar; Türkçe cümle yapısı açısından ve öğrencilerin pek çoğunun ana dillerinin Türkçe dil ailesinden farklı olması açısından öğrenmekte oldukça zorlandıkları bir konudur. Bu da tamlama eklerinin kullanımını zorlaştırmakta, dolayısıyla da hata yapmalarına sebep olmaktadır şeklinde açıklanabilir.

3.2.4. Soru eki (edatı)

- Günümüzde insanlar vakitlerin(lerini) iyi kullanmıyorlar(**mu**). (K6)
- Baba ile oğul, yılda bir kez bile birbirlerini göremiyecekler(**me**). (K11)
- Fakat iyi **mu(mi)** bu?

Soru ekinin kullanımıyla ilgili hatalar sayıcı az olmakla birlikte, hataların daha ziyade ünlü daralması ve harf bilgisi konularıyla ilgili olduğu görülmektedir.

3.2.5. Ekleşmiş edat

- İnsanlar haber vermek için ateş yakıyormuş ve ondan sonra duman(**la**) işaret ediyormuş(leşiyormuş). (K4)
- Maalesef her geçen gün**le** eski gelenekler unutulmuş. (K13)

3.2.6. Kip ve şahıs ekleri

- Haber vermek çok zor**du(muş)**. (K4)
- Haber vermek için düşün(**eceksin**) ve haber ulaştı(**acak**). (K4)
- Eski zamanlarda bizim anne babalarımız birbirini(lerini) çok sev**di(miş)**. (K5)
- Düşünerek evlenseler iyi olur**muydu(mazmıydı)**. (K5)
- Paramız olsa her teknolojik aracı, ne istiyorsak(**rsek**) onu alıyoruz(**abiliriz**). (K6)
- Bu yüzden çocukların bakımı da kötü ol**muş(uyor)**. (K6)
- O zamanda(lar) telefon hakkında hiçbir şey bil**mediler(miyorlardı)**. (K8)
- Bugün toplu ulaşım araçların(ı) kullanı**ırsınız(yoruz)**. (K9)
- Büyükannem çocukken hiç elektrik(li) cihaz ile tanışmadı(**muş**). (K9)
- Ben iyimser(**im**). (K10)
- Çocukken her zaman komşudaki çocuklar ile toplandık(**ırdık**), çok neşeli oynadık(**ırdık**). (K12)
- Maalesef şimdi apartmanlar ortaya çıktıklarında(**ınca**) samimiyet çok azal**mış(dı)**. (K11)
- Eskiden internette konuşmak inanılmaz bir şey(**di**). (K12)
- Büyükannem ne zaman bilgisayarda benim fotoğrafları görü**yor(se)**, şaşırıyor. (K12)
- Eskiden herkes birlikte yaşamak(yı) sev**di(erdı)**. (K12)
- Mesela eskiden düğün(ler) tam geleneklere göre yapıldı(**ırdı**). (K13)
- Eskiden hiç kimse yeni teknoloji hakkında hiçbir şey bil**medi(miyordu)**. (K14)
- Bana göre eskiden her şey daha iyi**dir(ydi)**. (K16)
- Araba icat olduğunda kullanmak çok zor ol**du(muş)**. (K17)
- Eskiden sadece üniversite öğrencileri biraz İngilizce biliyor(**du**). (K18)
- Bu süre içinde Çin hızlı geli**şir(ti)**. (K18)

- Önceleri telefon, televizyon, internet vesaire yok(**tu**). (K19)
- Eskiden bilgisayar da yok(**tu**). (K21)
- Eskiden insanlar televizyon sahibinin evine gitmiştiler (**giderlerdi**). (K21)

-Eskiden çocuklar, hesap makinesi kullanmıyorlar(**dı**). (K22)

Öğrencilerin bu konuyla ilgili yanlışlarına bakıldığında hataların alanyazında yapılmış çalışma sonuçlarından farklı olduğu, kip-şahıs uyumsuzluğuna dayalı hatalar olmadığı, sadece zaman eklerinin yanlış kullanılmasından kaynaklanan hataların daha çok yapıldığı görülmektedir. Bu yanlışlar ise, literatürde anlam-zaman kayması olarak da bilinen kip kaymalarıyla ilgilidir. Yani öğrenciler, kullanmaları gereken kip yerine başka bir kip kullanmışlardır.

4. Sonuç ve Öneriler

Sözlü anlatımdan farklı olarak yazılı anlatım, düşünceyi sistematize etmeyi, yazıyı planlamayı, dil bilgisi kurallarına uymayı, sentez yapmayı vb. gerektirir (Sever, 2000: 22-23). Bu sebeple birçok disiplinin bir arada çalışması anlamına gelen yazma, yabancı dil öğretiminde oldukça zorlanılan alanlardan belki de ilkidir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar da bu bilgiyi doğrular niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmeye çalışan öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ek kullanımına bakıldığında en fazla hatayı, eklerin tamamı düşünüldüğünde, çekim eklerinde yaptıkları görülmüştür. Çekim ekleri içinde de çoktan aza doğru sıraladığımızda en çok kip ve şahıs eklerinde, daha sonra hâl ekleri, tamlama ekleri, çokluk ekinde yanlış yapıldığı gözlenmiştir. Soru eki, ekleşmiş edat ve eşitlik eki ise diğerlerine oranla daha az yanlış yapılan konulardır. Öğrenciler, hâl ekleri içinde de en fazla belirtme hâl ekinde hata yapmışlardır. Bunu çıkma hâl eki, yönelme hâl eki ve bulunma hâl ekinin izlediği görülmektedir. Yabancıların Türkçeyi öğrenmeleri esnasında yaptıkları isim hâl ekleri yanlışlarını inceleyen Özkan Altaş (1992), Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarını dil bilgisi açısından değerlendiren Ersoy (1997), Özbek ve Azeri öğrencilerin Türkçe öğreniminde ad durum ve eylem çekimi yanlışlarını tespit eden Mete (1997) ve yabancıların Türkçe öğreniminde ad durumu ve çekim açısından sık

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları

rastlanan yanlışlarını ve nedenlerini araştıran Akdoğan (1993) da araştırmalarından elde ettikleri sonuçlarla bu bilgileri desteklemektedirler.

Yapım ekleri açısından çalışma sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin en çok isimden isim yapım eklerinde yanlış yaptıkları, bunu da fiilden isim yapım ekleri ve fiilden fiil yapım eklerinin takip ettiği görülmektedir. Öğrencilerin isimden fiil yapım eklerinde ise hiç yanlış yapmadıkları, araştırma sonuçlarından tespit edilmiştir. Bu hatalar tek tek incelendiğinde ise yanlışların daha çok isimden isim yapım eklerinden “-ki” ilgi ekinin yazımında ve fiilden fiil yapım ekleri arasından da çatı eklerinden mastar ekinin yazımında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun sebebi, öğrencilerin tamlamalar ve fiilimsiler konusunda yeterli olmadıkları şeklinde açıklanabilir. Tamlamalar konusunun yeterince bilinmediği yorumunu, öğrencilerin çekim eklerinden tamlama eklerinde de çok fazla hata yapmış olmaları sonucu desteklemektedir. Fiilden fiil yapım eklerindeki hataların daha çok fiil çatı ekleri üzerinde yoğunlaşmasını ise yine öğrencilerin fiil çatıları konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları ya da pratik yapmadıkları şeklinde yorumlamak mümkündür. Bu bilgileri Mete (1997) ve Akdoğan (1993)’nin çalışmalarından elde ettikleri sonuçlar da doğrulamaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

-Yabancılarla Türkçe öğretiminde dil bilgisi konularından hâl ekleri, tamlamalar, çokluk eki, kip ekleri, fiilimsiler, fiil çatısı ve kaynaştırma harfleri konularına ve ilgili eklerin öğretimine daha çok önem verilebilir ve bu konularda daha çok pratik yapılabilir.

-Dil öğretiminde yanlış çözümlenmesi yönteminin kullanımı; yanlışların tespiti, düzeltilmesi ve takibi açısından önemli olduğundan, yapılacak araştırmalarda bu yöntemden faydalanılması, yabancılarla Türkçe öğretimi açısından da oldukça faydalı olabilir.

-Karşılaştırmalı dil bilimi çalışmalarıyla Türkçe ve diğer dillerin karşılaştırılmasına yönelik yapılacak araştırmalar; Türkçenin cümle yapısı, tamlamaları ve eklerinin öğrencilere öğretiminde faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, G. (1993). *Yabancıların Türkçe öğreniminde ad durumu ve çekim açısından sık rastlanan yanlışlar ve nedenleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005). Sosyal bilimlerde

araştırma yöntemleri. Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic* Volume 6/3.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.

Corder, S.P. (1971). *Idiosyncratic errors and error analysis*. *IRAL*, 9, 2, 147-159.

Dede, M. (1983). Yabancı dil öğretiminde karşılaştırmalı dilbilim ve yanlış çözümlemesinin yeri. *Türk Dili Dergisi (Dil Öğretimi Özel Sayısı)*, S. 379-380, s.123.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri: Dil bilimleri öğrenme ve öğretme yolları, yabancı dil öğretimi yaklaşım ve yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.

Ellis, R. (1997). *Second language acquisition*. Oxford, Oxford University Press.

Erdoğan, V. (2005). Contribution of error analysis to foreign language teaching. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 1(2).

Ersoy, S. (1997). *Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarının dilbilgisi açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fisiak, J. (1980). *Theoretical issues in contrastive linguistics*. Amsterdam: Benjamins.

James, C. (1998). *Errors in language learning and use: Exploring error analysis*. Addison Wesley Longman.

Keshavars, M.H. (1997). *Contrastive analysis and error analysis*. Tehran, Rahmana Pub.

Lado, R. (1957). *Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers*. Michigan: The University of Michigan Press.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlıları

Lado, R. (1964). *Language teaching: A scientific approach*. Mc Graw-Hill.

Merriam, B.S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey Bass Publishers, San Francisco.

Mete, F. (1997). *Özbek ve Azeri öğrencilerin Türkçe öğreniminde ad durum ve eylem çekimi yanıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özkan Altaş, A. (1992). *Yabancıların Türkçeyi öğrenmeleri esnasında yaptıkları isim hâl ekleri yanıları ve bu konunun değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Richards, J. C. (1974). *A noncontrastive approach to error analysis hypothesis*. Newyork: Longman.

Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (Geliştirilmiş Üçüncü Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Stemler, S. (2001). An overview of contentanalysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17).

Vardar, B. (1988). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: ABC Kitabevi.

Wardhaugh, R. (1970). *The contrastive analysis hypothesis*. TESOL Quarterly, Volume 2, pp124.